

folklor/edebiyat'tan

Akademik dergilerin ortak bir yazgısı vardır: Sanal ortamda dolaşım ağları ne kadar genişlese de kamusal olandan ziyade üniversite ile sınırlıdır. Bu biraz da tercih edilen yazma biçimi kadar yazım biçiminden kaynaklanmaktadır. Yadırğanacak bir yanı yok. Ancak, *folklor/edebiyat*, en başından beri tartışmasız bir akademik derginin gereklerini yerine getirirken, kamusal olanı da göz önünde bulundurarak bu buluşma imkanlarını zorlamış bir dergidir. Sanıyorum, mevcutlar içerisinde bunu en yetkin şekilde başarabilen pek az yayından da biri durumundadır.

Dergimiz, KKTC ve Türkiye'deki üniversitelerin tamamına ulaştırılabildiği gibi birçok sivil toplum kuruluş ve özellikle de sosyal bilimlerle ilgili çalışmalar yürüten kurumlarca takip edilmektedir. Bunun dışında Ankara, İstanbul, İzmir gibi Türkiye'de belli başlı kitabevlerinde bulundurulması yanı sıra, kimi dernek ve topluluklarla yapılan kamuya açık ortak etkinliklerle de dergi kapsamında ele alınan konular daha geniş bir tartışma ve değerlendirme zemini bulmaktadır. Bu etkinliklerin en somut ve güzel örneğini **Ankara Üniversitesi Halkbilim Topluluğu** ile birlikte yayımlanan her sayı için ayrı bir mekânda, ayrı bir etkinlikle sergilememiz oluşturmaktadır. Benzer çalışmaları hem KKTC'de hem de Türkiye'nin başka illerinde ve başarabilirsek başka ülkelerde de yapmayı amaçlamaktayız.

*

Hayatın geçiş aşamalarının nihayeti ölüm. Bu sayımızın ilk üç makalesi bu tema ekseninde şekilleniyor. **Dr. Erman Artun** hocamız Çukurova ve Kıbrıs, **Dr. Nesrin Karaca** ile **Dr. Müjgan Üçer** Sivas sözel

kültüründe, **Dr. Mustafa Sever** ise Balkanlara uzanarak, Tuzla yöresi Müslümanlarında ölüm temasını ele alıyorlar. Hatta bu makalelerin yanına, **Dr. Fesun Koşmak**'ın İrfan Yalçın'ın *Ölümün Ağzı* ile Emile Zola'nın *Germinal* adlı romanlarını karşılaştırmalı olarak ele alıp değerlendirdiği çalışmasını da eklersek, bu sayımız 'ölüm' teması ekseninde özel bir dosya olarak da ele alınabilir.

Anonimlik yanı sıra sözlü kültürün en yaygın türlerinden biri olan türkülerin, özelliklerinden dolayı sözlerindeki değişiklikler, yanlış kullanımlar biraz da bu ürünlerin yaratıldıkları kültürel koşullarla 'tüketildikleri' mekânlar arasında zıtlaşan atmosferden olsa gerek, yoğunlaşmakta. **Dr. Ali Yıldırım**, makalesinde bir kültürel kod olarak gördüğü türkülerdeki anlamsal değişikliklere yol açan ve ürünün bağlamını zedeleyen sorunlara; **Dr. Ali İlgin** ise Güney Sibirya'da Rusya Federasyonu'nun İrkutsk oblastında Nijneudinsk rayonuna bağlı köylerde yaşamakta olan Tofa (Karagas) Türklerinin bilmecelelerine değiniyor.

Edebiyat yapıtları, özellikle de sosyolojik gerçeklikle psikolojik derinliği bir arada buluşturan örnekler ele alındığında toplumların ırasını anlamakta başat unsur olmaktadır. **Dr. Tülin Arseven**, altı yazarın altı öyküsünden oluşan *Anadolu Korku Öyküleri* adlı çalışmadan hareketle, makalesini edebî kültür ile halk kültürü arasındaki bağa odaklandırarak *Güzay'ın Bin Dilek Ağacı*'nda geleneğin; **Dr. Türkan Fırıncı Orhan** ise Halide Edip Adıvar'ın Tatarcık romanında sosyal kültürel değişimin izlerini irdelemekteler.

Şeyh Bedrettin, bir tarihsel kişilik ol-

mak yanında eylemlerinden dolayı sosyal vaka olarak da Türk düşünce tarihi bakımından önem taşımakta. **Dr. Çetin Türkyılmaz**, Şeyh Bedrettin'in tartışmaların merkezindeki yapıtı *Varidat*'ı felsefi boyutlarıyla; **Dr. Şeyda Başlı** ise Osmanlı Türk Edebiyatı tarihyazımında Tanzimattan bugüne eleştirel söylemi ele alıp tartışıyor.

Konstantin Leontyev 19. yy. Rus aydınlarından ünlü Rus diplomat, filozof, yazar, edebiyat eleştirmeni ve gazeteci. 1863-1874 yılları arasında, o dönem Osmanlı İmparatorluğu sınırları içerisinde bulunan Girit Adası, Edirne, Tulca, Yanya ve Selanik'te konsolos olarak görev yapmış, 1872-1873 yıllarında ise İstanbul'da ve Adalar'da yaşamıştır. **Dr. İlsever Rami**, çalışmasında Konstantin Leontyev'in (1831-1891) edebi eserlerinde Türk-Yunan ilişkilerini; **F. Jale Gül Çoruk** ile **Yalçın Kayalı** ise Ermeni ve Sanskrit dillerinden örneklerle çeviride eşdeğerlik sorunu ve tarihini analiz etmekte.

Dr. Gül Aktaş, "Geleneksel medya metinleri kadına ilişkin, "güç ve iktidarın sahibi olan erkeğe hizmet eden", "erkeği cinselliği aracılığıyla kendine çeken ve gücünü bedeni üzerinden kurgulayan", "sevgi-nefret, ihtiyaç duyma-korkma ikilemi arasında sıkışan", "sosyal ve kültürel normlarla edilgenleştirilen" bir söylemi aktarmakta ve kadın çoğunlukla bu söylemler üzerinden inşa edilmektedir. Buna karşılık geleneksel medya zaman içinde sosyal medyaya evrilirken önemli bir konu karşımıza çıkmaktadır. O da sosyal medyanın inter-aktif olarak aynı anda ortama katılanlarca sağlanması durumudur. Sosyal medya bireylere zaman ve mekân sınırlaması olmadan paylaşımın, etkileşimin yapıldığı bir ortam sağlarken, bilginin inter-aktif olarak aynı anda ortama katılanlarca sağlanması bireyin iletişimde aktör olması demektir ve bu sosyolojik tabanda önemli bir etkileşimi ve değişimi de beraberinde getirir. Dolayısıyla kadının sosyal medya aracılığıyla kendisiyle ilgili habere müdahale etme şansı ortaya çıkmaktadır." biçiminde özetlediği çalışmasında, interaktif kullanımın artmasıyla birlikte kadının sosyal medya üzerinden aktif katılımını örnekler; **Dr. Mettursun Beydulla** ise Çin Uyur Özerk Bölesi, Taklamakan Çölü'nün güneyinde yaşayan Uyurların, evlilik pratiklerinde ortaya çıkan cinsiyet rolleri ve bunun Uyur toplumu içindeki erkek ve kadının rol ve statüsü üzerindeki etkisini, topluluğun düğün ritüellerinde görülen cinsiyet rolleri üzerinden ele alıp tartışıyor.

Türkiye'de halkbilim çalışmalarının kurumsal bir çatı altında yürütülmesi çabalarının Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarlığı bünyesinde Milli Folklor Enstitüsü olarak kuruluş tarihi 16 Mayıs 1966'dır. Yani, bu yıl Türkiye'de kamu yönetiminde halkbilimi biriminin kuruluşunun 50. Yılı. Bu süreci, kurumun hemen bütün aşamalarında görev almış ve alanın yetkin isimlerinden, kurumun emekli genel müdürlerinden biri, sayın **Nail Tan** yazdılar.

Yeni *folklor /edebiyat*'larda buluşmak dileğiyle.

Metin Turan